

Vastuuryhmä 7 Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen

Välitehtävä 19.6.2017: Kesäinen brainstorming!

a) EHDOTUKSET KEHITTÄMISTEHTÄVIKSI JA SYKSYLLÄ ALKAVIKSI PILOTEIKSI

Miettikää omissa organisaatioissanne Lape-Pippuri tavoitteisiin sopivia ehdotuksia erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämistehtäviksi ja piloteiksi.

Ehdotusten olisi hyvä olla sellaisia, mitä kunnassanne/organisaatiossanne oltaisiin halukkaita lähteä kehittämään kokeilemaan.

Koska yhteinen ajatuksemme viime kokouksessa oli päästä mahdollisimman nopeasti kohti konkretiaa, olisi toivottavaa, että ehdotuksiin liitettäisiin jo joitain ideoita siitä, mitä pilotti käytännössä tarkoittaisi.

Alla olevassa taulukossa on koottuna esiin nousseita ideoita, jotka nyt vaativat eteenpäin kehittelyä ja konkretisoimista.

Teemme koonnin lähettämistänne ehdotuksista elokuun kokousta varten. Tavoitteena olisi, että saisimme silloin valittua ne kehittämistehtävät, mitkä otamme hankkeen ajaksi työskentelyn alle.

Pippuri-hankkeen ohjausryhmänä toimivan LAPE-teemaryhmän esivalmistelun loppuraportissa annetaan suuntaviivoja Pippurihankkeen kehittämistyöhön:

- Mallinnetaan asiakasprosessit ja sovitaan selkeät horisontaalisen ja vertikaalisen yhteistyön tavat
- Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma toimivat myös ammattilaisten välisen yhteistyön asiakirjana ja sopimuksena
- Otetaan käyttöön asiakassegmentointia helpottavia työkaluja (esimerkiksi Suuntiman kehittäminen soveltumaan lasten ja perheiden palveluihin)
- Yksi erityistason kokonaisuus tekee tiivistä yhteistyötä alueellaan sijaitsevien 3-4 perhekeskustoimintakokonaisuuden kanssa
- Erityis- ja vaativan tason palveluihin ohjaututaan ammattilaisen tekemän palvelutarpeen arvioinnin/asiakassuunnitelman/hoidon tarpeen arvioinnin kautta

Case-kuvauksiin perustuvan ryhmätyötehtävän (toukokuu 2017) perusteella nousseita kehittämistarpeita:

- Vastuukoordinaattori, omatyöntekijä
- Akuuttihoito (esim. kehitysvammaisten psykiatrinen hoito)
- Moniammatillinen yhteistyö
- Toimiva konsultaatiojärjestelmä
- Yhteinen asiakas/hoidosuunnitelma
- Koulutus- ja keskustelutilaisuuden yhteisen tiedon ja ymmärryksen lisäämiseksi
- Tuki lapsen arkiympäristöön
- Tiedonvaihdon sujuvoittaminen
- Toimiva palveluohjaus: asiakkaalle oikea apu oikeaan aikaan
- Resurssien kohdentaminen oikein
- Puheeksi ottamisen parantaminen, asiakkaan kohtaaminen
- Aktiivinen työskentely lastensuojelupeikon pienentämiseksi
- Palvelukokonaisuuden jäsentäminen (perhekeskuksen rooli? perheneuvolat? erikoissairaanhoidon rooli?)
- Koko perheen tukeminen/hoitaminen, esim. perheosasto?

Kehittämistehtävien ja pilottien valitseminen: Mihin me keskitymme?

TAVOITE: MONITOIMIJAINEN ARVIOINTIMALLI		
Kehittämistehtävä	Missä ja miten sitä voisi pilotoida	Alatyöryhmä
Asiakasprosessin kuvaus		Perhekeskus toimintamallin ja erityis- ja vaativan tason palveluiden yhteinen työryhmä
Yksi yhteinen suunnitelma		
Asiakkaan mukana kulkeva omatyöntekijä		
Suuntiman muokkaaminen lapsiperhepalveluihin sopivaksi		
Palveluverkon tarkentaminen, laajentaminen ja laajempaan käyttöön vieminen		Työryhmän kokoaminen nykyisen palveluverkkotyöryhmän jäsenistä, joita täydennettäisi niin alojen edustajilla, joiden osuutta palveluverkkoon tulisi täydentää ja lisätä, mm. vammaispalvelut. Voisiko olla yhteinen työryhmä monitoimijaisen arviointimallin kanssa?
Lapset puheeksi menetelmän käyttämisen tehostaminen		

TAVOITE: HORISONTAALINEN INTEGRAATIO		
Kehittämistehtävä	Missä ja miten sitä voisi pilotoida	Alatyöryhmä
Hybridi työskentelyn konkretisoiminen	Kokeileminen (Tampereen lisäksi) pienemmän ja etäämmän kunnan kanssa	Nykyinen Hybridi-työryhmä täydennettynä pilottikunnan edustajilla
Kliinikko (perheterapeutti) lastensuojelun tiimiin	Pilotit alkamassa syksyllä 2017 Sastamalassa ja Tampereella. Myöhemmin Ylöjärvi, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.	Erityis- ja vaativan tason palveluista joku/jotkut mukaan Lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen toimintamalli työryhmään
Asiakkaan ympärille muodostettava yksilöllistä tuen tarvetta vastaava monitoimijainen lapsi- ja perhekohtainen tiimi		
Palveluverkon tarkentaminen, laajentaminen ja laajempaan käyttöön vieminen		Työryhmän kokoaminen nykyisen palveluverkkotyöryhmän jäsenistä, joita täydennettäisiin niiden alojen edustajilla, joiden osuutta palveluverkkoon tulisi täydentää ja lisätä, mm. vammaispalvelut
Matalankynnyksen päiväosastotutkimuspaikka lastensuojelun ja psykiatrian välimaaston perheille niihin tilanteisiin, kun ei oikein muuten saada kuvaa perhesysteemin toimimisesta		
Toimintamalli koulupudokkaiden kanssa työskentelyyn		Yhteinen alatyöryhmä varhaiskasvatus, koulu ja vapaa-aika lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena -ryhmän kanssa
Kaikkien palveluiden ulkopuolelta tuleva raskaana oleva päihdeongelmainen		

TAVOITE: VERTIKAALINEN INTEGRAATIO		
Kehittämistehtävä	Missä ja miten sitä voisi pilotoida	Alatyöryhmä
Mielenterveystyön, lastensuojelun ja vammaispalveluiden konsultaatiomallit		
Digitaalisten palveluiden hyödyntäminen		
Erityistasolle nimetyt ”avaintyöntekijät” alueiden käyttöön		
Nuorille matalan kynnyksen osastotutkimuspaikka		
Kaikkien palveluiden ulkopuolelta tuleva raskaana oleva päihdeongelmainen		
Anoreksiaa sairastavien lasten ja nuorten hoitokokonaisuus		Yhteinen työryhmä perhekeskusten ja koulu ja vapaa-aika lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena -ryhmän kanssa

TAVOITE: OT-KESKUKSEN KEHITTÄMINEN		
Kehittämistehtävä	Missä ja miten sitä voisi pilotoida	Alatyöryhmä
Sosiaalihuollon porrasteisuus		OT-keskus työryhmä yhteistyössä muiden alueiden OT-työryhmien kanssa
Tulevan OT-keskuksen mallintaminen		
Päiväperhon palveluiden laajentaminen maakunnalliseksi		

b) VASTUURYHMÄN JAKAUTUMINEN ALATYÖRYHMIIN

Ehdotuksemme olisi, että työskentelyn tehostamiseksi jakaudumme erityis- ja vaativan tason palveluiden työryhmässä alatyöryhmiin, jotka muodostetaan valittujen kehittämistehtävien ja pilottien ympärille. Tässä vaiheessa tiedossa ovat alla olevat kaksi alatyöryhmää. **Mikäli koet, että kiinnostuksesi ja osaamisesi osuu jompaankumpaan näistä, kerro se. Kerro myös, mikäli sinulla on ajatuksia ryhmän kokoonpanosta, esim. millaista osaamista työryhmä mielestäsi vielä kaipaisi.**

1. Monitoimijaisen arvioinnin alatyöryhmä

Työryhmä toteutetaan Pippuri-hankkeen perhekeskustoimintamallin sekä erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittämistyöryhmien yhteistyönä. Alatyöryhmään tulee jäseniä sekä hankkeen kehittämistyöryhmistä että sen ulkopuolelta. Työryhmää luotsaavat projektikoordinaattorit Maria Antikainen perhekeskustoimintamalli-ryhmästä sekä Nanna Miettunen ja Sari Miettinen erityis- ja vaativan tason palveluiden ryhmästä.

Alatyöryhmän tavoitteena on kehittää ja pilotoida asiakaslähtöistä arviointiprosessia monella tasolla, osana perhekeskustoimintamallia ja yhteistyössä erityistason palveluiden (esim. lastensuojelu ja erikoissairaanhoido) kanssa. Arviointia lähestymme ainakin tässä vaiheessa hyvin laajasta näkökulmasta: kaikkien hallintokuntien alueilla, asiakkaan kanssa kaksin tai laajemman verkoston kesken, matalan kynnyksen palveluissa ja/tai erityis-/vaativan tason palveluissa tapahtuvana. Lähtökohtana on asiakkaan toimijuuden korostaminen.

Tässä vaiheessa ryhmään ovat tulossa seuraavat henkilöt:

Marianne Aalto-Siira, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Tampere (on kutsuttu, muttei vielä varma)

Mirka Forsström, johtava sosiaalityöntekijä, Pirkkala

Jenni Kilpinen, lasten ja nuorten psykologi, Urjala

Laura Parviainen, kokemusasiantuntija, Tampere

Inka Riepponen, projektipäällikkö (vastaa lasten ja nuorten tukipalveluiden kokonaisuudesta), Pirkkala

Pia Turvala, terveydenhoitajien esimies, Hämeenkyrö

Tuija Ukkonen-Erenius, yhdyspintasosiaalityöntekijä, Tampere

Teija Virtanen, sosiaalityöntekijä/lastenvalvoja, Akaa

2. OT-keskus työryhmä

OT-keskukset perustetaan viiden yliopistosairaalan ympärille. TAYSin yhteyteen Pirkanmaalle muodostuvaan OT-keskusalueeseen kuuluvat myös Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen alueet. OT-keskuksissa varmistetaan monialainen arviointi ja apu niille lapsille, nuorille ja perheille, jotka tarvitsevat harvinaisten ongelmien vuoksi kapeaa/suppeaa erikoistumista edellyttäviä palveluita. OT-keskusten avulla on tarkoitus varmistaa näiden palveluiden laatu, vaikuttavuus, taloudellisuus, asiakaslähtöisyys, alueellisesti kattava saatavuus sekä riittävän taidon ja osaamisen ylläpitäminen.

- Vaativinta erityisosaamista edellyttävä somaattinen, lasten- ja nuorisopsykiatrisen erikoissairaanhoidon
- Lasten ja nuorten oikeuspsykiatriset yksiköt
- Erityisen vaativan lastensuojelun moniammatilliset sijaishuollon yksiköt
- Valtion ja yksityiset koulukodit
- Adoptioeuvonta
- Vaativinta erityisosaamista edellyttävät lastensuojelupalvelut
- Vaativat neuropsykiatriset ongelmat
- Vaikeasti vammaisten ja kehitysvammaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä vaativaa erityisosaamista edellyttävät monialaiset palvelut
- Vaativinta erityisosaamista edellyttävät maahanmuuttaja- ja turvapaikanhakijalasten, -nuorten ja heidän perheidensä palvelut (esimerkiksi konfliktialttiiseen kunniakäsitykseen liittyvä väkivallan uhka)
- Erityisen vaativat eropalvelut
- Erityisen vaativat väkivaltatilanteisiin liittyvät palvelut
- Vaativinta erityisosaamista edellyttävät lasten, nuorten ja heidän perheidensä sekä vauvaa odottavien perheiden päihdehuollon vaativat erityispalvelut

OT-keskuksilla on asiakastyön lisäksi myös muita tehtäviä, joilla on selkeä yhdyspinta maakuntiin perustettavien kehittämissyksiköiden ja yliopiston kanssa:

- Palveluiden tietoperustainen kehittäminen ja lasten ja nuorten palveluissa toimivan henkilöstön koulutusten koordinaattorirooli.
- Uusien ja vaikuttavien näyttöön perustuvien menetelmien implementointi ja ylläpito alueella.
- Vaikuttavuuden ja laadun arviointi ja seuranta.
- Käytäntölähtöinen tutkimus.
- Osallistuminen tutkimusverkostoihin

Kehittämistyötä tehdään vahvassa kansallisessa ohjauksessa. OT-keskuksia on mallinnettu vuoden 2016 aikana kokoontuneessa osaamis- ja tukikeskukset-työpajassa, jossa Pirkanmaalta oli muutama edustaja PSHP:ltä ja yksi edustaja Tampereen kaupungin sosiaalipalveluista.

THL:n 6.6.2017 järjestämässä työkokouksessa määriteltiin kuusi tehtävää, joista OT-keskusten valmistelutyö aloitetaan. Tehtävät jaettiin alueille seuraavasti:

- Sosiaalihuollon palveluiden porrasteisuus; Pirkanmaa + pääkaupunkiseutu
- Asiakkuuden ja asiakaspolkujen määrittely: Oulu + Pääkaupunkiseutu

- Yhteistyö ja verkostoituminen (Yliopistot, maakunnan kehittämissyksikkö): Pääkaupunkiseutu
- Somaattisen sairaanhoidon asemoituminen; Pääkaupunkiseutu
- Käsitteiden määrittely yhteisen kielen luomiseksi; Kuopio
- Johtaminen, rahoitus; Turku

STM ja THL kokoaa OT-keskusten kehittämistyön kansallista koordinoitua varten työrukkasen, jota varten alueet lähettävät juhannukseen mennessä ehdotuksensa mahdollisista rukkasen jäsenistä. THL valitsee ehdokkaista substanssiosaamis- ja palvelujärjestelmänäkökulman perusteella yhden edustajan/ maakunta.

Työrukkasen tarkoituksena on toimia linkkinä alueellisten OT-keskusten välillä niin, että alueiden välille saadaan toimiva työnjako ja kokonaisuus. Rukkasen ja alueellisten kehittämissyöryhmien lisäksi perustetaan jatkossa tarvittaessa työryhmiä eri asiakokonaisuuksien ympärille. THL toivoo rukkaseen henkilöitä, joilla on mahdollisuus käyttää työaikaansa yhteisten kokousten suunnitteluun ja valmisteluun sekä niiden purkuun ja kirjaamiseen.

OT-keskuksiin liittyvässä sähköpostiryhmässä ovat tässä vaiheessa olleet:

Hanna Harju-Virtanen, Lape-projektipäällikkö, Tampere
 Marja-Leena Lähdeaho, ylilääkäri, PSHP
 Maria Päivänen, sosiaalipalvelupäällikkö, Tampere
 Titta Pelttari, Lape-muutosagentti, Pirkanmaa-liitto
 Kaija Puura, professori, ylilääkäri, PSHP
 Riittakerttu Kaltiala-Heino, professori, ylilääkäri, PSHP
 (Nanna Miettunen, projektikoordinaattori
 Sari Miettinen, projektikoordinaattori)

Lisäksi ryhmään on kesäkuussa tullut mukaan:

Sari Kurikka, lastentautien erikoislääkäri, Tampere
 Rita Virtanen, aluejohtaja, Pelastakaa lapset ry
 Timo Harrikari professori sosiaalityö, Tampereen yliopisto
 Hannele Forsberg professori sosiaalityö, Tampereen yliopisto
 Eija Ala-Toppari-Peltola, Lape-muutosagentti, Etelä-Pohjanmaa
 Päivi Saukko, sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntija

Kanta-Häme ei ole vielä nimennyt edustajaansa.